

ZPRAVODAJ MATICE SLEZSKÉ

Číslo 69

Leden - květen 2013

SLEZSKÁ OTÁZKA

Dovoluji si parafrázovat název jednoho ze stěžejních děl našeho prvního prezidenta, který se koncem 19. století pokusil zhodnotit tužby a cíle národního obrození českého národa, jenž v té době už našel své místo mezi ostatními etniky Evropy, byť ne ještě s vlastní státotvornou podobou. Existuje nějaká obdoba také slezské otázky? Nejsem filozof, proto se neodvážuji vynést rozhodující úsudek, ale přesto si myslím, že tato otázka existuje. Jistě že ne v podobě obrozeného národa, jaký představovali Češi vyvíjející po dobu více jak tisíc let společnou kulturu, jazyk, tradice a podobně, byť někdy s různými peripetemi a kontraproduktivními excesy. A po celou tu dobu kultivovali také území, na němž žili a tvořili historické hodnoty. V tom je Slezsko odlišné. Zabydlené jistě stejnou dobu jako ostatní historická území republiky nevygenerovalo společný jazyk, ani centrální mocenskou soustavu či starobylé tradice. Mám na mysli celé historické Slezsko, ale platí to také o jeho malém zbytku, kterým je naše Slezsko české. Dějiny zaznamenávají spíše opak, jazyky zde byly přinejmenším tři a jejich vzájemné proporce se v různých časech měnily, centrální moc zde působila pouze z venku a její vliv na vnitřní události v zemi závisel na momentální síle vedlejších sousedů – českého, pruského a polského království, případně jejich následníků. Pokud vznikaly nějaké tradice, odcházely se změnami obyvatel vyvolanými různými historickými událostmi, zejména válkami. Co však zůstalo, je území. Každá generace se něčím na její kultivaci podílela a když přece jen musela nebo chtěla zemi opustit, její vložený podíl zůstal a pokračovali v něm generace další. I když celkový výsledek byl několikrát vážně znehodnocen, poškozen, zanedbán, přesto území zde zůstalo spolu s částí do něj vložených hodnot. A na nich je možno stavět dál. Slezská otázka proto spočívá v tom, že je tu historická země nebo její část, která v každém případě nese stopy předchozích generací a kterou je třeba dále udržovat, hledat v ní vlastní kořeny nebo je zde zapustit u těch, kteří přišli odjinud. Z území se stane „rodná země“ jen když v něm budeme hledat a nalézat pozitiva, přidávat k nim vlastní vklad, hlásit se k němu a přispívat k jeho celkovým hodnotám, které obohatí celonárodní výsledky.

Pokud budeme nazírat na dnešní českou část Slezska, pak devatenácté století mu přineslo obrodu zbytku českého národa, který zde přežil nevládné minulé časy a po příkladu Čech a Moravy se začal hlásit o své místo na slunci. Minulé století pak bez našeho přičinění dokončilo i jazykové sjednocení, pomineme-li zděděné menší jazykové skupiny požívající zaručené právo na vlastní jazyk. Chybí už jen státotvorné znaky, které však nyní ve sjednocující se Evropě nejsou na programu dějin. V podobě, pro jakou se rozhodl český stát, proto není oficiální země slezská, stejně jako moravská či česká. Ale tato tři historická území tvoří Českou republiku, jak to definuje i platná ústava. A přesto se často setkáváme v praxi s tím, že Slezsko jako součást republiky je opomíjeno, jako by neexistovalo. U prostých občanů to lze pochopit, protože minulý politický systém Slezsko nezmiňoval a kde to bylo možné je spíše vymycoval. Ale u oficiálních instancí, u politiků či medií s patřičně vzdělanými pracovníky je to hrubý prohřešek a základní neznalost. Neznalost ústavy, uspořádání našeho státu a jeho historického vývoje. Je naším úkolem tyto mezery odstraňovat, neznalce poučovat, omyly vysvětlovat.

A to je smysl v úvodu položené otázky. Její odpověď spočívá v tom, že Slezsko má být pojímáno jako nedílná součást českého státu na stejné úrovni jako Čechy a Morava, všude a vždy. Aby se nestalo, aby úřednice na krajské úrovni po upozornění, že Krnov není na severní Moravě, ale ve Slezsku se s údivem optala: A Slezsko ještě existuje? To není nadsázka, to je osobní zkušenost. Paradoxní je pak obdobná neznalost moderátorů obou největších českých televizí. A to je jeden ze základních důvodů existence Matice slezské a také úkolů nás všech, ať už se považujeme za Slezany nebo slezské Čechy.

NOVÁ MATIČNÍ PUBLIKACE

V loňském roce se omezila vydavatelská aktivita Matice slezské hlavně proto, že ji realizuje hlavně opavský odbor, který v posledních letech musel vložit značné finanční prostředky do Matičního domu, takže na nové edice mnoho nezbyvalo. Přesto – kromě Vlastivědných listů Slezska a severní Moravy, které trvale vycházejí – vyšla v závěru minulého roku nová významná publikace, která je věnována Janu Zajícovi, jenž se po J. Palachovi stal druhou obětí burcující proti počínající normalizaci. Autorem knihy je PhDr. Branislav Dorko, ředitel bruntálského okresního archivu (se sídlem v Krnově) a iniciovalo ji město

Vítkov, ve kterém rodina J. Zajíce žila. Výsledkem roční práce autora je obsáhlá kniha, která přístupným způsobem zpracovává celý Zajícův život, jeho rodinné zázemí, sleduje jeho aktivity v kritických šedesátých letech vyústující v jeho zápalnou oběť. Všimá si také ohlasu jeho činu a důsledků, který měl pro pozůstalé a také jeho odkazu pro tehdejší a následující generace. Text je doveden až do současnosti, kdy město prostřednictvím nadace uděluje každoročně žákům a studentům cenu J. Zajíce za významné činy nebo mimořádné studijní výsledky. Kniha velkého formátu má 180 stran a je graficky velmi působivě vypravena M. Feikusem. Svým rozsahem výrazně překročila původní záměr města a proto na jeho žádost se vydání ujala Matice slezská. Příznivé recenze nové knihy přinesl nejen regionální tisk, ale i Lidové noviny a také Český rozhlas. Je k dostání v prodejně Librexu v Opavě a v informačním centru ve Vítkově. Zájemci z řad členů Matice slezské ji mohou získat za zvýhodněnou cenu v kanceláři sekretariátu v Opavě.

Z NABÍDKY JARNÍHO MATIČNÍHO PROGRAMU

Počátek roku je v odborech Matice slezské pravidelně spojen s členskými schůzemi, které hodnotí uplynulý rok, stanoví se úkoly na další období a v některých letech také volí nové výbory. Je tomu tak i nyní, kdy na sekretariát přicházejí na tato setkání pozvánky spolu s výsledky činnosti odborů. Zatím co v odboru v Hradci nad Moravicí se členská schůze již konala, výbor opavského odboru stanovil termín na 19. března (členové odboru mají pozvánku přiloženou k tomuto zpravodaji) a odbor v Krnově bude mít členskou schůzi 27. března. O činnosti odborů informujeme na dalších stránkách a budeme jim věnovat pozornost i v příštích číslech Zpravodaje Matice slezské.

S jarem se však v odborech rozjíždějí také další aktivity. Mezi úspěšné patří trvale především vlastivědné zájezdy. Opavský odbor připravuje pro členy a další zájemce první letošní zájezd na **sobotu 27. dubna** a to do našeho krajského města. Jistě většina našich členů do Ostravy jezdí alespoň občas, ale jsou to obvykle cesty služební, nákupní nebo tam musí něco vyřizovat. V Ostravě je však také mnoho zajímavých míst, které obvykle při svých cestách málokdo navštíví. Proto zájezd s názvem **Ostrava trochu jinak** zamíří především do nyní již vyhlášené Dolní oblasti Vítkovic, která je nejen významnou technickou památkou, ale díky rekonstrukcím a úpravám se stává stále významnějším kulturním centrem města. Na programu je tedy velký okruh touto národní kulturní

památkou, na který navážeme návštěvou městského centra Vítkovic, dnes již také památkově chráněnou. V programu je také návštěva obnoveného kostela sv. Kateřiny v Hrabové a při vhodném počasí také výstup na haldu Ema s výhledem na město. Program může doplnit návštěva dalších památek na okraji města pokud to umožní čas nebo počasí. Odjezd bude v 8,15 hodin od Matičního domu, cena zájezdu bez vstupného je 120,- Kč, nečlenové 130,- Kč, k ceně nutno zaplatit i vstupné do Vítkovic, které budeme platit společně: Důchodci a osoby nevydělávající 90,- Kč, ostatní 150,- Kč. Další zájezd se připravuje do Polska a koná se v **sobotu 18. května**. V jeho programu je exkurze do známého pivovaru Zywiec, která je spojena s ochutnávkou piva a zážitkovou prohlídkou pivovarnického muzea (pro mírně otrlé), prohlídka pamětihodností města a městského muzea. Na zpáteční cestě bude zastávka v historickém městě Pština se zámekem a rozsáhlým parkem. Cena zájezdu bez vstupů je pro členy 280,- Kč, pro nečleny 300,- Kč. Zároveň se musí předem zaplatit vstupy v celkové výši 260,- Kč. Odjezd z Rybího trhu bude v 6,30 hod., podrobnosti mohou být ještě upřesněny při podání přihlášky, protože zájezd je ještě v jednání. Zájezd se uskuteční, pokud se přihlásí alespoň 40 zájemců.

Také odbor Hradec nad Moravicí připravuje autobusový zájezd na **sobotu 11. května**, který je zaměřen na podrobné poznání Krnova a jeho krásného okolí. Podrobnější informace lze získat na sekretariátě nebo u paní Rajdové na tel. 553 784 384.

Milovníkům hudby nabízí opavský odbor jarní koncert, který se koná v sobotu **25. května v 17 hodin** v kapli Božského srdce Páně v Marianu Opava. Koncert připomene 370. výročí francouzského hudebního skladatele M. A. Charpentiera, jehož dílo **Te Deum** bude v Opavě provedeno poprvé. Tato významná skladba, jehož Preludium je od roku 1954 znělkou Eurovize, zazní v provedení Smíšeného sboru sv. Matouše z Hatě, orchestr a varhany řídí P. Kozel. V sólových partech vystoupí V. Holbová, Š. Maršálová, P. Němec a P. Urbánek, členové opery Národního divadla moravskoslezského v Ostravě. Vstupenky se budou prodávat na místě, slevněné vstupenky pro členy Matice slezské je možno získat od 1. května na sekretariátě.

Zájemce o vážnou hudbu upozorňujeme také na jarní operní koncert, který připravuje člen opavského odboru Petr Urbánek. Koná se v sobotu 30. března v 17 hodin v obnovené barokní prádelně Vošárna v Raduni. Na programu jsou árie a dueta z českých a světových oper – Blodek, Smetana, Dvořák, Verdi, Puccini, Bizet. Oblíbená čísla zazpívají Petr Urbánek a

Pavel Ďuriček za klavírního doprovodu N. Slavova. Neobvykle prostředí obnovené památky jistě přinese pěkný kulturní zážitek. Doporučujeme!

Zprávy z odborů Matice slezské

Odbor ve Stěbořicích

V závěru minulého roku vznikl nový odbor Matice slezské ve Stěbořicích a proto ho poprvé představujeme. Přípravný výbor svolal ustavující schůzi odboru na den 10. prosince m.r. Přítomní zvolili tříčlenný výbor, v jehož čele je MUDr. Vít Skalička, dalšími členy výboru jsou Roman Falhar, DiS a Bc. Pavel Solnický. Výbor již provedl potřebná organizační opatření, která jsou ze zákona potřebná pro uznání právní subjektivity. Výbor se zaměří především na posílení zatím malé členské základny odboru vhodnou propagací a ve spolupráci s dalšími občanskými iniciativami na obohacení místního kulturního života i na lepší poznání Slezska včetně polského příhraničí. Vedení Matice slezské uvítalo, že ve Stěbořicích tak byla po mnoha obnovena matiční tradice, jejíž základy položil spoluzakladatel a první starosta Matice opavské, stěbořický farář Ludvík Ochrana. Novému odboru přejeme co nejvíce obětavých členů a úspěšnou činnost ve prospěch obce a Slezska.

Odbor Krnov

Ačkoliv odbor členskou schůzi teprve připravuje, už nyní můžeme z jeho přehledu činnosti zasláního na sekretariát Matice slezské citovat několik zajímavých skutečností: V odboru je registrováno celkem 56 členů, z nichž dva jmenoval svými čestnými členy (jeden je také čestným členem Matice slezské). Odbor vede paní Eva Garguláková, která je rovněž členkou ústředního výboru Matice slezské. Vloni uspořádal dva zájezdy – autobusový do Bystřice pod Hostýnem a Zlína, druhý vlakem do Opavy na výstavy ve Slezském zemském muzeu. Uspořádali křest dvou knih a pokračovali ve dvou již tradičních akcích – Moje čítanka (již VII. ročník) a Pečeme perníčky. Všechny pořádané akce byly přístupné veřejnosti a měly dobrou publicitu i návštěvnost. Odbor hospodařil velmi rozvážně s vyrovnaným přebytkem a celkovou částkou kolem deseti tisíc korun. S podobným výsledkem odbor chce hospodařit i v roce 2013.

Odbor Hradec nad Moravicí

Odbor se 63 členy řídí 7 členný výbor, který se kromě vlastivědné činnosti zaměřuje také na udržování či obnovu památných míst. V loňském roce členové odboru obnovili studnu bývalého dvora Hanuša, což představovalo její vyčištění, opravu kamenného roubení a výrobu přístřešku a informačního textu. Na výzvu Správy zámku Hradec se zúčastnili brigády na vyčištění Údolí liliovníku. Vlastivědné aktivity představovaly dva úspěšné zájezdy do polské části Slezska, vlastivědná vycházka a komentována prohlídka hradeckého kostela sv. Petra a Pavla. Kromě trvalé péče o informační tabule rozmístěných na řadě míst zhotovil vývěsku ke 150. výročí Braneckých železáren. Pro žáky druhých tříd místní základní školy zorganizoval vycházku zámeckým parkem s dotovanou vědomostní soutěží. Vloni zajistil dotisk úspěšné pohlednice s mapou a atributy Českého Slezska vydanou v roce 2011. Hospodářská část výroční zprávy vykazuje finanční příjem částku 28.000 korun, výdaje byly zhruba o sedm tisíc korun nižší. K dobré finanční stabilitě přispěl grant, který od města Hradce nad Moravicí odbor získal.

Odbor Třanovice

První odborem Těšínské oblasti, který poslal na sekretariát roční hlášení, je odbor v Třanovicích a to už na konci minulého roku, protože svou členskou schůzí tradičně spojenou s vánočním posezením uskutečnil v posledních prosincových dnech. V minulém roce odbor uspořádal dva plně vyprodané vlastivědné zájezdy a také dvě cestopisné přednášky, na nichž bylo vždy více jak třicet posluchačů. Výbor odboru nezapomíná na jubilea svých členů a kromě gratulace jim předává i dárkový balíček. Na činnost si vydělává vlastní prací prodejem specialit na jarním Majfestu v Třanovicích a na Slezských dnech v D. Lomné. Pracovitý kolektiv odboru, který vede předseda Ing. Karel Březina se vloni rozšířil o čtyři nové členy, takže členská základna dosahuje bezmála osmdesát osob.

Zprávy ze sekretariátu v Opavě

Opustili nás...

Ani dnes nemůžeme nevpomenout na členy, kteří opustili naše řady odchodem na věčnost. Těsně před koncem roku, 29. prosince 2012, zemřela v Opavě paní **Drahlava Dedková** ve věku 80 let. Spolu se svým manželem, zemřelým již před

patnácti lety byla jedním z prvních členů opavského odboru od doby, kdy obnovil svou činnost. Dlouhá léta patřila k pravidelným účastníkům matečních akcí.

Z Valašského Meziříčí jsme dostali sdělení o úmrtí paní **Jeleny Laštovíčkové**, která zemřela 24. února ve věku 94 let. Do opavského odboru vstoupila v roce 1998 a mnoho let byla aktivní účastníci pořádaných akcí. Své členství ukončila až po odstěhování se za rodinou do V. Meziříčí před dvěma léty. Naposledy jsme se s ní setkali při zájezdu do gobelínky ve V. Meziříčí.

Při uzávěrce tohoto čísla matečního zpravodaje jsme dostali zprávu o náhlém odchodu paní **Věry Alešové**, která zemřela v Opavě 28. února ve věku 88 let. I přes svůj vysoký věk byla stále aktivní členkou odboru, který také štědře podporovala. Byla dcerou kateřinského učitele a všestranného slezského vlasteneckého činitele Gustava Kořeného, jemuž byla v loňském roce za účasti Matice slezské odhalena pamětní deska na jeho prvním působišti ve Vřesině u Ostravy. Při této příležitosti paní Věra Alešova ještě velmi účinně vystupovala na veřejnosti a v informačních médiích. Byla příslušnicí rozvětvených a nejen ve Slezsku známých rodů Šlapetů a Holubků.

Až vrácením odeslané poštovní zásilky jsme se dozvěděli o úmrtí člena opavského odboru pana **Jana Škrobánka** z Bílovce, který zemřel již v minulém roce ve věku 66 let. Členem Matice slezské byl od roku 1991. Cítil se slezským vlastencem a velmi dbal na správnou lokalizaci míst na Bílovecku do Slezska, což nejednou vedlo i k jednání s bílovickými funkcionáři. V těchto otázkách konzultoval se sekretariátem Matice slezské v Opavě.

Na zemřelé členy budeme v Matici slezské trvale vzpomínat.

Nezapomínejte na členské povinnosti.

Každý nový rok přináší nejen radosti, ale také méně příjemné povinnosti. K nim patří placení členských příspěvků organizacím, ve kterých jsme členy. Platí to samozřejmě i pro Matici slezskou. Výši členských příspěvků stanoví výbor každého odboru a jeho členové mají povinnost během roku tyto příspěvky zaplatit. Ve všech odborech MS jsou příspěvky v porovnání s jinými spolky velmi nízké, proto jistě není problém je včas uhradit. Ale čas kvapí velmi rychle a stává se dost často, že na tuto základní členskou povinnost zapomeneme. Proto ji nyní připomínáme. Členům opavského odboru MS, který zajišťuje vydávání a expedici Zpravodaje Matice slezské, jejich případné opomenutí připomene vložené sdělení, že nemají loňský příspěvek zaplacen (jeho výše je stále stejná – 100,- Kč členové vydělávající, důchodci, studenti a podobně 50,- Kč.). Členové, kteří neuhradili příspěvky více jak jeden rok, budou mít ve zpravodaji vloženo upozornění na výši dlužné částky se složenkou, kterou mohou zaplatit členské příspěvky za více let. Je samozřejmě výhodnější uhradit příspěvky osobně, což ušetří poštovní poplatek. Členům podporujícím, kteří členské příspěvky neplatí, přikládáme rovněž složenku pro případ, že by chtěli Matici slezskou podpořit. Za každou podporu předem děkujeme.

Úřadování sekretariátu MS v Opavě

Sekretariát je přístupný denně v době přítomnosti tajemníka, doporučuje se však návštěvu mimo úřední hodiny ohlásit předem na tel. č. 553 716 365 nebo mob. 721 225 212, možno také psát e-mailem na adr. maticeslezska@atlas.cz. Úřední hodiny jsou každé pondělí a středu od 14 do 17 h.

Zpravodaj Matice slezské, č. 69
Vydává odbor Matice slezské v Opavě, připravil V. Kočvara,
Vyšlo v březnu 2013